

ዓርሶ ነቅፌታ

ደንብ ትግርኛ

3^ይ ክፍለ

ሰሙን 16 - 18

ብርካዊ

እዚ ሓጋዚ መዕሓፍ ክእለት ንባብ ንምምሕያሽ ካብ ዩ.ኤስ.ኤስ.ኣይ.ዲ.
(USAID) ብዝተረኸበ ሓገዝን ብትሕብብር ሴቭ ዘ ቺልድረን (Save the
Children)፣ ሚኒስቴር ትምህርትን ቢሮ ትምህርቲ ክልል ትግራይን
ተዳልዩ ዝተሓተመ እዩ።

2009 ዓ.ም.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Save the Children

The CC By license lets others distribute, adjust, and build upon this work, for free or commercially, as long as credit given to the original creation. However, any changes form the original must be indicate.

For more info please refer: [https:// creativecommons.org/licenses](https://creativecommons.org/licenses)

ዓርሶ ነቅፌታ

ቋንቋ ትግርኛ

3^ይ ክፍሊ

ሰውን 16 - 18

ብርካዊ

መዘከር ንመምህራን

እዚ መፅሓፍ ብመሰረት ሓዲሽ ስርዓተ ትምህርቲ ዝተዳለወ ሓጋዚ ንባብ እዩ። ተምሃሮ ነዚ መፅሓፍ ተጠቒሞም ክእለታት ንባብን ምድማፅን ንኽዕብዩ ድጋፍ መምህራን ወለድን ኣድላዩ እዩ። ስለዚ ነዚ መፅሓፍ ንተምሃሮ ቅድሚ ምንባብኩም፣ ፈለማ ባዕልኹም እኹል ምድላው ንምግባር ነዞም ዝስዕቡ መምርሒታት ኣተግብሩ፡-

- ✧ ንምድማፅ ዘድልዩ ነገራት ኣመዓራርዩ። ንኣብነት፣ ተምሃሮ ንኽዳምፁ ኣዳልዉ።
- ✧ ቅድሚ ንባብ ምጅማርኩም እቶም ተምሃሮ ሕቶታት ቅድመ ምድማፅ ክምልሱ ግበሩ።
- ✧ ነዚ ፅሑፍ ብግቡእ ናህሪ፣ ምልከትን ኣገላልፃን ኣገብቡ።
- ✧ ኣብ መወዳእታ፣ ሕቶታት ድሕረ ምድማፅ ክምልሱ ግበሩ።

ሕቶታት ቅድመ ንባብ

ነቲ ዛንታ ቅድሚ ምንባብኩም ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት መልሱ።

- 1 ዓርስ ነቐፌታ ንምንታይ ዝጠቅም ይመስለኩም?
- 2 ዓርስ ነቐፌታ ገይርኩም ትፈልጡ ዶ?

ሰናይትን ትምህርታን

ሰናይት ትምህርቲ ብቐልቢ እትክታተል ንፍፅቲ
ተምሃሪት ሳልሳይ ክፍሊ እያ። ነቶም በብእዋኑ
ክትትግብሮም እትደልዮም ዝተፈላለዩ ነገራት ትልሚ
ኣዳልያትሎም እያ። ኣብ ሕድ ሕድ እዋን ክትፍፅሞም
እትደልዮም ነገራት ከመይ ገይራ ከም እትትግብሮም ኣብ
ትልሚ ኣቐሚጣ እያ። ኣብ ክፍሊ ምስኣ ካብ ዝመሃሩ
ተምሃሮ ምስ ሰናይት ዝዳረግ ኣይርከብን።

ሰናይት ኣብ ትምህርቲ ሒሳብ ልዑል ድልየት ስለ ዘለዎ ኣብ ዝኾነ እዋን ብዛዕባ ሒሳብ እንተተላዒሉ ተዛሪባ ኣይትመንውን። ቀዳማይ ክፍሊ እናተምሃረት ኣብ ውድድር ግብጥ ዝተዓወቱ ተምሃሮ ክሽለሙ ብምርኣያ ሒሳብ ክትፈትው ጀሚራ። ብፍላይ እታ ፀብለልታ ውፅኢት ዘመዝገበት ትርሓስ ጉድእቲ ኣካል ብምንባራ ፍሉይ ጦብላሕታ ኣሕዲሩላ እዩ።

እታ ተምሃሪት ኣብ መድረኽ ኮይና “ኣነ እኽእል እየ ዝብል ሓቦ ወትሩ ውሽጢይ ኣሎ። ኣብ ዕድመይ ኣብ ብዙሓት መድረኻት መርኣያ እናተበሃልኩ ንኽሽለም ብዘይ ምቁራፅ ክሰርሕ እየ። ኣነ ኣብ ዝሓስቦ ንኽበፅሕ ግና ድጋፍ ኩሉ ሕብረተ ሰብ የድልየኒ። እዚ እንትብል ተፈላልዩን ቦብውልቁ ነጢፉን ዝነኣድ ውፅኢት ዘመዝገበ ኣካል ስለ ዘይርከብ እዩ።

ካብ ንውልቀይ ደገፍ ምርካብ ንላዕሊ ዕላማይ ከም
ዘወጥኩ ዘመስክረሉ መድረኽ እደልይ። እቶም
መድረኻት ብዙሓት ዕላማ ሓንጊዖም ከዐውቱ ዝዕዕሩ
ተምሃሮ ንኸፍርይ ዘድልዩ እዮም” በለት። ሰናይት ካብዚ
መሳጢ ኣዘራርባ ተበጊሳ፣ “ኣነ እውን እኽእል እየ” ዝብል
ሓቦ ተሓንጊጣ ክትንቀሳቐስ ጀመረት። ከምታ መርኣያ
ዕዉት ውፅኢት ተምሃሪት ንክትመስል ብዙሕ ፅጂራ
እያ።

ሰናይት ኣብ መጀመርታ እንታይ ከም ዘድልያ ምፍላይ
ኣብዮዋ ብዙሕ ተፀጊማ እያ። እቲ ዝገርም ግና ሓደ
እዋን እውን ተስፋ ቈሪባ ኣይትፈልጥን። ድሕሪ ብዙሕ
ባዕሪ ዘድልያ ኩሉ ከም እትፈልይ ንውሽጣ ኣእሚናቶ
እያ። ድሕሪ ብዙሕ ባዕሪ ድማ ነቶም ከም ዘድልዮ
ዝኣመነትሎም ንጥፈታት እትትግብረሉ ትልሚ
ሓንፀፀት።

ሰናይት ነቲ “እኸእል እየ” ዝብል ዕላማ ንኸተዐውቶ
ደጋጊማ እንትትፅዕር መምህር ተስፋይ ኣስተውዓሉ።
ባዕሪ ሰናይት ዝተኸታተሉ መምህር ተስፋይ ሓደ
ዘበረታትዓ ዛንታ ነገሩዋ። መምህር ተስፋይ ነቲ ተስፋ
ቅዱስ ያሬድ ንኸለምልም ዝገበሮ ዛንታ ኣረድኡዋ።
ብዛዕባ እቲ መምህር ተስፋይ ዝሃቡዋ ተስፋ ወትሩ
ክትሓስብ ጀመረት።

ነቲ ዛንታ ተምሃሪት ትርሓስ ኣብ መድረኽ ምስ
ዝተዛረበቶ እናዛመደት ድማ ትኸእል ምዃና ኣረጋገፀት።
ዝኾነ ሰብ ሓቦ እንተሃልዩዎን ብዕላማ እንተተመሪሑን
ኣብ ዝደልዮ ከም ዝበፅሖ ድማ ምዝራብ ጀመረት።
ኣብ ኩሎም ደብተራ ድማ “እኸእል እየ” ዝብል ጭርሖ
ኣድሚቻ ፀሓፈቶ። ኩሎም እትትግብሮም ንጥፈታት
ድማ ናብቲ ክተዕውቶ እትደልዮ ንኸብፅሑዋ ፀዓረት።

ሰናይት ነቲ ፈትያ ዝሓንፀፀቶ ዕላማ ቦቲ ዝሓሰበቶ
ከም ዘተግበረት ዝምስክር ግብረ መልሲ ረኽበት። ኣብ
ቀዳማይ መንፈቕ ዓመት ብኹሉ ዓይነት ትምህርቲ
ልዑል ውፅኢት ኣመዝገበት። ብፍላይ ብትምህርቲ ሒላብ
ኣብቲ መንፈቕ ዓመት ብፀብለልታ ዝጥቀስ ረኽበት።
እቲ ግብረ መልሲ ነቶም ዝጠቕሙዋ ንጥፈታት
እትትግብረሉ ሜላ ምልስ ኢላ ንክትግምግም ዝጠቕማ
እታወት ኮነ።

ነቲ ውፅኢት እንታይ ከም እተመሓይሽን ከም
እትወስኽን ሓባሪ ገይራ ተጠቐመትሉ። ብመሰረት እዚ
ድማ ነቲ ልዑል ውፅኢት ንክተመዝግብ ዝተጠቐመትሉ
ትልሚ ኣመሓየሽቶ። ነዚ ትልሚ ንክተወውት ድማ
ዘየቋርፅ ንጥፈት ኣሃዱ ኢላ ጀመረት። ነቶም ኣቐዲማ
ዝተምሃረቶም ቁም ነገራት ደጋጊማ ኣንበቡዎም። ነቶም
ስልሒታት እውን መላሊሳ ገበጡዎም።

ውድድር ግብጥ

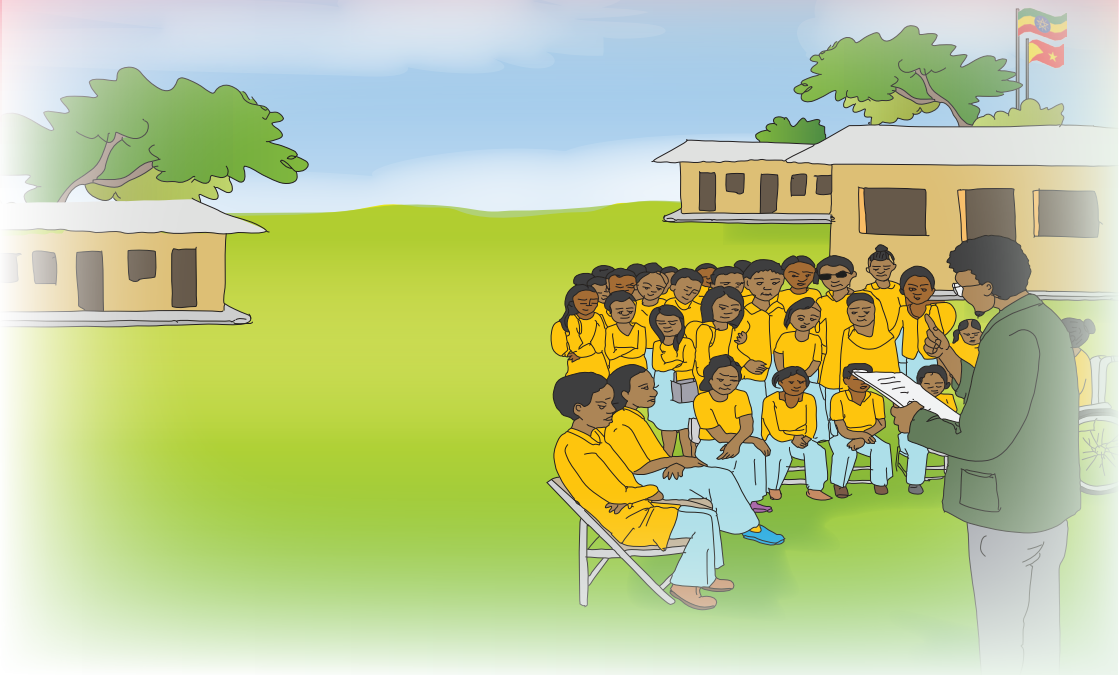
ኣብቲ ቤት ትምህርቲ ዝርከቡ መምሃራን ሒሳብ ብዛዕባ
እቲ ውድድር ክዘራረቡ ተኣከቡ። ናይቲ ዓመት ውድድር
ግብጥ ዝካየዱ እዋንን ኣብቲ ውድድር ዝሳተፉ
ተምሃሮን ኣፍለጡ። ኩሎም ተምሃሮ መን ነቲ ውድድር
ከም ዝስዕር ክግምቱን ክካትዑን ጀመሩ። መብዛሕትኦም
እታ ዝለዓለ ውፅኢት ዘመዝገበት ክትስዕር እያ እንትብሉ
ገሊኦም ግና ካሊእ ክዕወት ተፀበዩ።

ክወዳደሩ ዝተመረጡ ተምሃሮ ልዑል ውፅኢት ንኸመዝግቡ ዝሕግዞም ምድላው ጀመሩ። በብዓቕሞም ከም ዝጠቅም ዝኣመኑሉ ትሕዝቶ ትምህርቲ እናመረጡ ኣንበቡ። ዝተፈላለዩ ግድላት እናሓሰቡን እናመረጡን ድማ ክግብጡ ጀመሩ። ኩሎም ነቲ ውድድር ዝጠቕሞም ትልሚ ብምድላው ከከም ኩነታቱ ይትግብሩ ነበሩ። ኣብቲ ውድድር ካብ ቀዳማይ ክሳብ ዓስራይ ዝሓዙ ተምሃሮ ክወዳደሩ ተመረጡ።

መብዛሕትኡ ግዜ ኣብዚ ውድድር እቶም ካብ ራብዓይ ክፍሊ ዝምረጡ ተምሃሮ ይዕወቱ። ካብ ካልኣይን ሳልሳይን ክፍሊ ዝተመረጡ ተምሃሮ ዝተዓወቱሎም ውሑዳት እዋናት እውን ነይሮም እዮም። ክሳብ ሓዚ ካብ ቀዳማይ ክፍሊ ተመሪፆም ዝተወዳደሩ ተምሃሮ ኣይተዓወቱን። ነቶም ካብ ካልኣይ፣ ሳልሳይን ራብዓይን ክፍሊ ዝምረጡ ብውፅኢት ዝበለፁዎም ግና ነይሮም።

ክፍትነት ዝተመደቡ መምህራን፣ ተምሃሮ ኮፍ ዝብልሎም ቦታታት ኣመፃራረዩ። ተምሃሮ ብውፅኢቶም ንክፍለዩ ድማ ንሕድ ሕድ ተወዳዳሪ ናይ በይነ ቦታ ኣሰናድኡ። ኣብቲ ኣደራሽ ፈተና ንኣርብዓ ተወዳደርቲ ዝኾኑ ቦታታት ብጥንቃቕ ፈለዩ። ኣብዚ ውድድር ዝሳተፉ ተምሃሮ ክቐድሑን ክቐድሑን ከይፍትኑ እቶም መምህራን ብጥንቃቕ ተዳለዉ።

እቶም ካብ ሕድ ሕድ ክፍሊ ዝተመረፁ ተወዳደርቲ በብደረጃኦም ተሰሪዖም ይፅበዩ ኣለዉ። ፈተንቲ መምህራን ኣድላዪ ምድላው ገይሮም ምስ ወድኡ ነቶም ተወዳደርቲ በብሓደ ክኣትዉ ኣዘዙ። ብመሰረት እቲ ዝተወሃበ ትእዛዝ ድማ ተወዳደርቲ ናብቲ ኣደራሽ እናኣተዉ ኣብ ዝተመደበሎም ቦታ ኮፍ በሉ። ተምሃሮ ኣብቲ መፈተኒ ኣደራሽ በብደረጃ ክፍሊ ንክይራኸቡ ተፈላልዮም ክቐመጡ ተገበሩ።

ኣብቲ ዓመት ካብ ዝወዳደሩ ተምሃሮ ቁፅሪ ደቂ ኣንስትዮ ካብ ደቂ ተባዕትዮ ይበዝሑ። ሽዱሽተ ተወዳደርቲ እውን ዝተፈላለዩ ዓይነት ጉድኣት ኣካል ዘለዎም እዮም። እዞም ጉድኣት ኣካል ብፃዕሮም ብዘመዝገቡዎ ፀብለልታ ውፅኢት ዝወዳደሩ እዮም። ዕላማ እዚ ውድድር ተነሓናሕቲ ተምሃሮ ንምትብባዕ ብምጂኑ ዝኾነ ተምሃራይ ክወዳደር ዕድል ይረክብ እዩ።

ተወዳደርቲ ዘዝተመደበሎም ቦታ ምስሓዙ ወረቓት ፈተና ተዓደሎም። ጀምሩ ክሳብ ዝበሃል እናተፀበዩ ድማ ሕድ ሕድ ተምሃራይ ከቐድሕን ከቐድሕን ከም ዘይፍቀድ መጠንቀቓታ ተወሃቡ። “ጀምሩ” ዝብል ትእዛዝ ምስ ተወሃቦ ድማ ሕድ ሕድ ተምሃራይ ደኒኑ ነናይ ባዕሉ ብጥንቃቄ ክሰርሕ ጀመረ። እቶም መምህራን ተምሃሮኦም ደኒኖም ብቐልቢ ክሰርሑ ብምርኣዮም ተሓጉሱ።

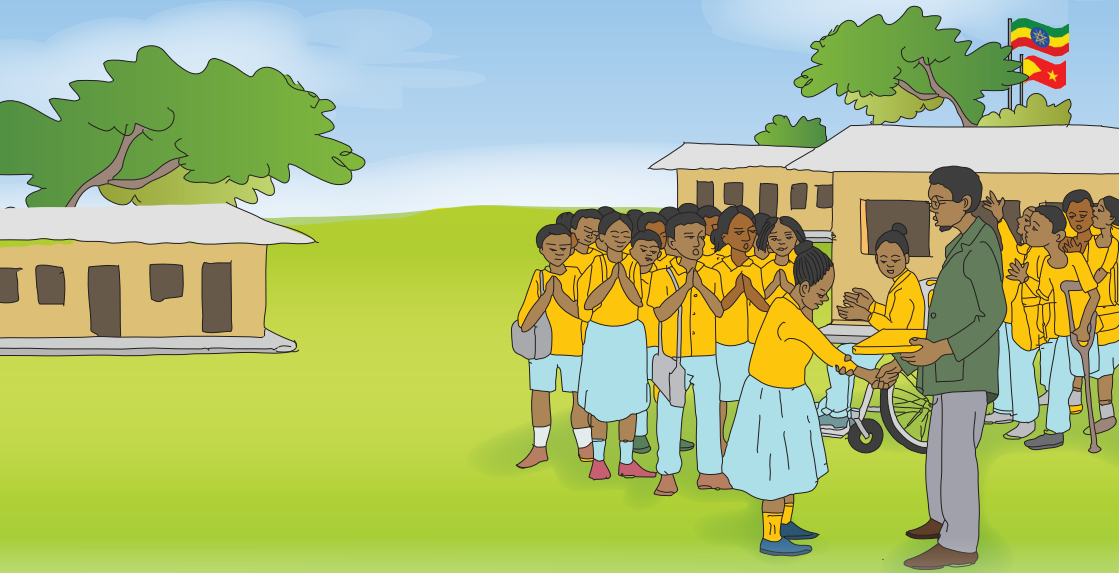
ተወዳደርቲ ኣብ ዘዝሓዙዎ ወረቓት ፈተና ብምሉእ ቀልቢ ይሰርሑ ነበሩ። ፈተና ካብ ዝጀመር ልዕሊ ዒስራ ደቓይቓ እኳ እንተሓለፈ ሕቶ ኣለኒ ዝብል ተምሃራይ ግና ኣይነበረን። እቶም መምህራን ብኹነታት እቶም ተምሃሮ ተገሪሞም ክሳብ ጀመሩ። ከምዚኦም ኣቐዲሞም ብዙሕ ዘይፅዕሩ እንተዝኾኑ ግልፅ ምልፅ እናበሉ ከም ዝርብሹ ገለፁ።

ሰናይት ኣብ ማእኸል ተምሃሮ ኮይና ንሕድ ሕድ ሕቶ ትምልስ ነበረት። ኣቐዲማ ኣብቲ ዝተወሃባ ወረቓት ፈተና ብቐጥታ ትምልስ ነበረት። ካብቶም ኣቐዲማ ዝመለሰቶም ሕቶታት ብዛዕባ እቶም ክልተ ዝፀሓፈቶም መልስታት ተመሊሳ እንትትሓስብ ከም ዝተጋገየት ተረድሕት። ብድሕሪኡ ንኹሎም እቶም ሕቶታት ኣብ ወረቓት መሕሰቢ እናሰርሐት ክተረጋግፅ ጀመረት።

ብመሰረት እቶም ኣብ ወረቓት መሕሰቢ ዘረጋገፀቶም ቅኑዓት መልስታት ነቶም ኣቐዲማ ዝሃበቶም መልስታት ደምሰሰት። ቀዲላ ነቶም ዳግማይ ዝሰርሓቶም ቅኑዓት መልስታት ፀሓፈት። ብድሕሪኡ ነቶም ዘይመለሰቶም ሕቶታት ኣብ ወረቓት መሕሰቢ እናሓሰበት ምምላስ ቀፀለት። ሰናይት ኣብዚ ውድድር ንክትዕወት ዝሕግዙዋ ዝተፈላለዩ ሕቶታት ሰሪሓ እያ። ኣብዚ ውድድር ዝረኸበቶም ሕቶታት ካብቶም ዝተለማመደቶም ከም ዘይፍለዩ ኣረጋገፀት።

ደበሳይ ዝበሃል ካብ ራብዓይ ክፍሊ ተመሪፁ ዝወዳደር ተምሃራይ ብድሕሪ ሰናይት ኮፍ ኢሉ ነበረ። ደበሳይ ብዛዕባ እዚ ውድድርን ብዛዕባ ኣቀራርባ እቶም ሕቶታትን ብዙሕ ኣይተዳለወን። ካብቶም ዝተመረፁ ሓደ ምዃኑ ምስ ፈለጠ ግና ነቶም ካልኣት ተወዳደርቲ ነፃቆም። “ኣነ ካብ ኩሎም ተምሃሮ ራብዓይ ክፍሊ ዝለዓለ ውፅኢት ስለ ዘመዝገብኩ ክበልፆም እየ” በለ።

ደበሳይ ኣብቲ ውድድር ዘድልዩ ነገራት እንተይተለማመደ ተሳተፈ። ሕቶ ቁፅሪ ሓደ ኣንቢቡ ኣቀራርብኡ ካብቲ ዝለመዶ ከም ዝፍለይ ተረድኦ። ካልኣት ተምሃሮ ዝገብሩዎ ክርእይ ደልዩ ናብታ ኣብ ቅድሚኡ ዘላ ሳልሳይ ክፍሊ ተኸታተለ። ስለስተ ሕቶታት ከም ዝመለሰት ምስ ረኣየ ድማ “ኣነ ሓደ እንተይ መለስኩስ ኣብ ሳልሳይ በፂሐ” በለ።

ናብቶም ብጐኑ ዝርከቡ ተምሃሮ ግልፅ እንትብል
ድማ ቁፅሪ ሓደን ክልተን ሰሪሖም ረኣዮ። ቀዲሉ
እቶም ፈተንቲ መምህራን ዝገብሩዎም ነገራት
ምክትታል ጀመረ። ደጋጊሙ ነቶም ፈተንቲ መምህራን
እንተተዓዘበም ናብ ተምሃሮ ገፆም ከም ዘይርእዩ
ኣስተውዓለ። ብዛዕባ እቶም መምህራን እናሓሰበ ድማ
ሰናይት ነቲ ፈተና ወዲኣ ወረቐት ፈተና ኣረኪባ
እንትትወፅእ ረኣዮ።

ደበሳይ ሓደ ሕቶ እንተይመለስ ሰናይት ከም ዝወድኡትን ወረቓት ፈተና ከም ዘረከበትን እንትሓስብ ዝገብር ጨነቐ። እንታይ ከም ዝገብር ሓሲቡ እንተይወሰነ ድማ ነቲ ሰናይት ዝሓሰበትሉ ወረቓት ረኣየ። ዝገብር ጨነቐዎ ስለ ዝነበረ ድማ ነቲ ወረቓት እቶም ፈተንቲ እንተይረኣዩዎ ኢዱ ሰዲዱ ሰሓቦ። ኣብቲ ሰናይት ዝሓሰበትሉ ወረቓት ሕድ ሕድ ሕቶ ብግልፂ ምስ ኣሰራርሕኡ ተፃሒፉ ረኸበ።

ንሕድ ሕድ ሕቶ ድማ ምስ ቅደም ሰዓብ ኣሰራርሕኡ ናብቲ ዝተወሃቦ ወረቓት ፈተና ኣስፈረ። ደበሳይ ነቲ ሰናይት ዝፀሓፈቶ ኩሉ ገልቢጡ ምስ ወድኦ ወረቓት ፈተና ኣረኪቡ ካብቲ ኣደራሽ ወፅኦ። ካብቲ ኣደራሽ መፈተኒ ምስ ወፅኦ ተምሃሮ ብዛዕባ እቲ ፈተና ክዛረቡን ክካትቡን ሰምዐ።

ካብቶም ኣብ ክፍሊ ዝፈልጡዎ ተምሃሮ እናጐየዩ መዒኡም ብዛዕባ እቲ ፈተና እንትሓቱዎ እንታይ ኢሉ ከም ዝምልሰሎም ፀገሞ። ዝዛረቦ ምስ ሰኣነ ድማ ግጉይ ተግባር ከም ዝፈፀመ ክስምዖ ጀመረ። ኣብቲ ፈተና ዝፈፀሞ ተግባር ጌጋ ምዃኑ ተረድኦ። ደበሳይ ኣብቲ ውድድር ብዝፈፀሞ ሕማኝቕ ተግባር ክሓስብ ቀነዮ። “ነቶም ሕቶታት ባዕለይ ሓሲበን ተበላሒተን ክምልሶም ይግበኣኒ ነይሩ” በለ።

ኣብቲ ፈተና ብዛዕባ ዝገበሮ ተግባር ንመን እንታይ ኢሉ ከም ዝዛረብ ጭንቂ ፈጠረሉ። ኣብቲ ቤት ትምርቲ ዝርከቡ ተምሃሮን መምህራንን ውፅኢት እቲ ውድድር ንክፈልጡ ብሃንቀውታ ይፅበዩ ነበሩ። ሓደ ንግሆ ተምሃሮን መምህራንን ኣብ ዝተኣከብሉ ርእሰ ምምህር እቲ ቤት ትምህርቲ ወረቐት ሒዘን ናብ መስርዕ መፅኣ።

እተን ርእሰ መምህር “ውፅኢቶም ዝመሳሰል ክልተ ተምሃሮ ኣለዉ፤ ካብ ክልቲኦም ግና ሓደ ጥራሕ ክዕወት እዩ። ተዓዋታይ እዚ ውድድር ንምፍላይ ኩነታት ኣፀሓሕፋ መልሲ ተጠቂምና ኢና። ብመሰረት እዚ፣ ሰናይት ኣብ ዝፀሓፈቶ መልሲ ብዙሕ ድምሳስ ዘለዎ እንትኸውን ደበሳይ ግና ኣፅፊፉ ብምምላሱ ተዓዊቱ እዩ” በላ።

ደበሳይ እቲ ዝተበሃለ ሰሚዑ “እዚ ጌጋ እዩ፤ ኣነ ሰናይት ካብ ዝመለሰቶ ስለ ዝቐዳሕኩ ውፅኢታይ ኣይኮነን። ሽልማት ኣይግበአንን። ይቕረ በላለይ” ብምባል ዓርሰ ነቐፌታ ገበረ። ሰናይት ተፀዊዓ ተዓዋቲት ተባሂለ ተሸለመት። “ብሸፈጥ ዘይግበአካ እንኳን ዘይወሰድካ፤ እቲ ሽልማት ወትሩ ከናስሐካ ነይሩ እዩ። ንሐዚ ጌጋኻ ኣብ ቅድሚ መምህራንን ተምሃሮን ብምእማንካ ተማሒርካ ኣለኻ” በላ።

ሕፃናት ድህረ ንባብ

ብመሰረት እቲ ዛንታ ነዞም ዝስዕቡ ሕፃናት መልሱ።

- 1 ሰናይት ከመይ ኢላ ንፍዕቲ ኮይና?
- 2 ተግባር ደበሳይ ዝድገፍ ድዩ? ንምንታይ?
- 3 “እኸእል እየ” ዝብል ሰምዒት ምሓዝ ንምንታይ ይጠቅም?
- 4 ካብዚ ዛንታ እንታይ ተማሂርኩም?

